

daha
ucuzdur...

...çünkü FAY miktar itibarıyla daha fazladır, kalite bakımından daha üstündür... dolayısıyla fiyat bakımından çok daha ucuza gelir. Harika temizleme tozu FAY'ın, bıçak, çatal, kaşık, fayans, emaye ve madeni eşya ile bilümm temizlik işlerinize getirdiği kolaylık ve sür'atten siz de istifade ediniz... hemen bugün FAY ALINIZ.

Fay Temizleme Tozu,
Puro Sabun Fabrikasının
yeni tesislerinde,
mühassıs kimyagerler
tarafından hususi formülle
imal edilmektedir

Evlere, Fabrikalarda,
Mekteplerde,
Hastanelerde,
Otellerde, Lokantelerde
ve bilümm
temizlik işlerinde

fay

HERŞEYİ ^{DAHA İYİ} TEMİZLER

TÜRK FOLKLOR (HALKBİLGİSİ) DERNEĞİ'nin yayım organıdır.

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

Mart 1958

İÇİNDEKİLER:

MAARİF VEKÂLETİ'NİN BİR TAMIMI	O. Faruk VERİMER
İSTANBUL'DA MÜHÜRÇÜLÜK	Muzaffer ERDOĞAN
SEFERHİSAR OYUNLARI (II)	M. Necati ÖZSU
BAŞ OZAN KORKUT ATA VE ONUN YELTEME KOPUZU	M. B. GAZİMİHAL
BİR VAKAYA VEYA FIKRAYA DAYANAN TABİRLER	M. S. ÜLKÜTAŞIR
ADAM KURUTMA KAYASI	Sadı Yaver ATAMAN
FOLKLORCULARIMIZ: İBRAHİM ACZI KENDİ	Cahit ÖZTELLİ
BAZI HALK İLAÇLARI	İhsan HİNÇER
SAZ ŞAIRİ CİNGÖZOĞLU SEYİT OSMAN	Nebi DADALOĞLU
BİR MASAL: NAMERT ADAM	Mehmet BAHÇECİ

BİZE GELEN KİTAPLAR

Sayı: 104

Kuruş: 25

İSTANBUL'DA AYDA BİR DEFA ÇIKAR HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

41

T. C. Ziraat Bankası

TASARRUF HESAPLARI 1958 YILI İKRAMIYE PLANINDA

3.000.000 Lira

P A R A,

3.000.000 Lira

UZUN VADELİ KREDİ VARDIR.

SÜT VEREN ANNELER.
KANSIZLIK. ZAFİYET
KLOROZ. İSTAHSIZLIK
SIRACA VE NEKAHAT
İÇİN

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU : AĞUSTOS 1949
AYDA BİR DEFA İSTANBUL'DA ÇIKAR, HALKBİLGİSİ DERGİSİ
SAHİBİ : İ H S A N H I N Ç E R

No: 104

MART 1958

YIL: 9 — CİLT: 5

Maarif Vekâleti'nin Bir Tamimi

Maarif Vekâleti Eski Eserleri ve Müzeler Umum Müdürlüğü yolu ile Valiliklere 18.1.1958 günlü ve 621/128 No. lu bir genelge göndermiştir. Vilâyetlerde «Etnoğrafya ve Folklor Komisyonları» kurulmasını isteyen bu tamimin altında Maarif Vekâleti Müsteşarı Osman Faruk Verimer'in imzası bulunmaktadır.

İlk olarak «Türkiye'de insan gıdası hazırlanış tarzları ve Türk Mutfağı», «Giyim ve Kiyafet» ile «Halk sanatları ve meslekleri» ele alınmıştır. Genelgenin önsözünü bu sayımızda yayınlıyoruz. Tamimin tamamını da gelecek sayımızda vereceğiz.

T. F. A.

Vekâletimizin çeşitli görevleri arasında Etnoğrafya ve Folklor mevzularının toplanması da mühim bir yer işgal etmektedir.

Bu maksatla kurulan Ankara Etnoğrafya Müzesinde bu mevzuda çok kıymetli eserler toplanmış bulunmaktadır.

Çiftçiliği ve çeşitli zanaatları içine alacak bir Halk Müzesi ve mahallî halk müzeleri kurmaya çalışılırken, tekniğin ilerlemesi karşısında gittikçe ortadan kalkan ve zamanla değişen eski medeniyet yadigarları ve bunlarla ilgili âdet ve ananeler hakkında ihzarî çalışmalar da bulunulması zarurî görülmüştür.

Etnoğrafya ve Folklorun bütün şubeleri için yurt ölçüsünde yapılan anketler mahdut neticeyi sağladığından, bu sahada kendi arzuları ile çalışacak olanların mesailerinden istifade edilmesi düşünülmektedir. Bir deneme mahiyetinde olmak üzere Ankara Etnoğrafya Müzesi tarafından hazırlanmış bulunan Türk yemekleri, Türk Mutfağı, halk el-

bise ve kiyafetleri ve zanaatları hakkındaki anketler bu cümledendir. Halk hayatının ve muhitin incelenmesi ders programlarında da yer aldığından öğretmenlerin, bilhassa resim öğretmenlerinin ve İlk Öğretim müfettişlerinin bu konuda çalışacakları, halk ile teması olan, halk kültürü üzerinde etüdler yapan aydınlarımızın da bu teşebbüsü destekleyecekleri umulmaktadır. Gaye, münevver kitle ile halk arasında fikir mübadelesi sağlamak, halk kültürünü gelecek nesillere ve dünyaya tanıtacak bir harekete hız vermektir. Anket çalışmalarına katılmak üzere himayenizde ve Maarif Müdürlüğünün Başkanlığında bir (Etnoğrafya ve Folklor Komisyonu)'nun kurulmasını ve bu komisyon tarafından ankete göre toplanacak bilgilerin Ankara Etnoğrafya Müzesi Müdürlüğüne gönderilmesinin teminini saygılarımla rica ederim.

Maarif Vekili y.
O. F. VERİMER

İstanbul'da Mühürçülük

Yazan: Muzaffer ERDOĞAN

Bazı kimselerce kadim zevk ve zerafetin mu'tena bir komprimesi halinde telâkki edildiğine şahid olduğumuz Türk mühürçülüğünün en karakteristik ve dikkate değer örneklerini eski devirlerde daha ziyade İstanbul'da bu işlerle uğraşan sanatkarların vücuda getirdiğini kabul etmek gerekir. Bilindiği üzere şekilleri, süslemeleri, yazıları ve kazıları bakımından Türk güzel sanat mahsullerinin aynı zamanda önemli bir bölümünü teşkil edebilecek durumda olan eski mühürlerimiz; genel olarak altın, gümüş, bakır, piring, kurşun ve sair madenlerle necef, kantaşı, akik, zümrüt, yâkut ve hattâ inci gibi muhtelif maddeler üzerine hakkedilmek suretiyle i'nal olunurlardı. Muhtelif şekillerde meydana getirilen bu mühürlerin kadınlara aid olanları, erkeklerinkine nazaran daha küçük eb'adlı ve daha bol süslü idi. İhtiva ettikleri yazıların güzelliği kadar tertib tarzları yâni istifleri de başlı başına bir hüner ve marifete bağlı bulunan bu mühürlerde çevresi gayet dar tutulan küçük bir sahaya üç, beş ve bazı defa daha fazla miktarda kelimenin zevki okşayacak şekilde sıkıştırıldığı görülürdü. Madenlerinde, taşlarında ve nihayet sap veya kulplarında gözönünde tutulan güzelliklerini ve sahibinin meslek, mezhbe ve mizacını aksettiren misra' ve beyitlerin seçilişleri ise üzerinde ayrıca durulması icab eden önemli noktalardan olsa gerektir. Başlangıç yılları eski Sümer ve Etilere kadar uzanabilecek olan Türk mühürçülüğü, Osmanlı sanatkarları elinde en olgun ve en dolgun devresine erişmiş bulunmaktadır. Elde mevcut olan asıllardan ve yahud kâğıt üzerindeki tatbik şekillerinden anlaşılacağına göre Türk mühürçülüğü onyedinci asır nihayetinden onsekizinci yüzyıl bidayetine kadar büyük bir inkişaf istidadı göstererek ilerlemiş ve bunu kısa süren bir duraklama ile arkadan gelen bir gerileme takib eylemiştir. Ondokuzuncu asır orta-

larına doğru bir canlanmaya kavuşarak gelişmiş ve hattâ böylelikle mühim bir sanat şubesi olarak karşımıza çıkmıştır. Ünlü Türk gezgini Evliya Çelebi yazmış olduğu tanınmış eserinde İstanbul esnafını anlatırken kazıcılıkla meşgul olanları «Esnaf-ı Hakkâkân», «Esnaf-ı Mühürkenan» ve «Esnaf-ı mühürkenan-ı sîm ü Heyâkil» olarak üç kısım halinde gözden geçirmektedir. Bunlardan hakkâklerin zamanlarında Seylân Akiki ve Firûze yeşintaşı kazdıklarını ve pîrlerini ise hakkâk Abdullah Yümeni olduğunu kaydetmektedir. Yine Evliya Çelebi mühür kazıcıların Dördüncü Sultan Murad zamanında temayüz etmiş en güzide üstadlarının Mahmud, Rıza ve Ferîd Çelebiler bulunduğunu zikretmekte ve vezirlerin mühürlerini bunların kazdıklarını da sözlere ilâve eylemektedir. Kazıcılıkla müteveggil üçüncü kısım sanatkarlar ise gümüş mühür ve tılsımlar hakketmekle tanınmışlardı. İşlerinden bazılarının ta'lik, nesih, rik'a, ve reyhanî yazılarıyla bir takım tılsım yazdıklarını kısaca zikretmekle iktifa eden Evliya Çelebi; bu yolda bize daha fazla bilgi vermektense her nedense kaçınmaktadır. Dikkate sayandır ki Evliya Çelebi'nin mühürçülerin pîri olarak kaydettiği (Yümeni) adı son zamanlara kadar bu san'at mensublarında tekerür ve devam etmiş bulunmaktadır. Nitekim İstanbul'un tahminen 35 - 40 sene evvel ölen son tanınmış mühürçüsü de (Yümeni) adlı bir zattı. Gelenek ve göreneklere çok bağlı olan bu san'at mensubları kazdıkları mühürlere ilâve ettikleri imzaları birbirine uygun olarak istiare eylediklerini veya ustalarından aldıkları vâki'di. Son yapılan araştırmalar eskiden her mühür kazıcının meydana getirdiği san'at eseri için müsterisinden (i'mâliye), (hakkâkiye) ve (üstadiye) adları altında toplayabileceğimiz maddî karşılıklarını aldığını göstermiştir.

İstanbul'da mühürçülük san'atının

Seferihisar Oyunları

- II -

Yazan: M. Necati ÖZSU

«YUMUŞAK» ORTA OYUNU

Bu oyun, daha çok eğlencelerde en son oynanan bir oyundur. Çünkü: öbür oyunları oynuyarak yorgun düşüldüğü için, oturulduğu yerden oynanan bu oyunun en son oynanması uygun görülür.

Oyun son derece zevkli ve eğlencelidir.

Önce, oyuna katılacak kişiler bir araya toplanarak bir daire meydana getirirler. Oyun 4 - 5 kişi ile oynanabildiği gibi, oyuna katılanların kol ve bacaklarını tamamen örtbilecek bir örtünün alabileceği kadar da kişi katılabilir.

Çok oyunlarda olduğu gibi, gene bunda da bir elebaşı bulunur. Fakat bu oyundaki elebaşının görevi pek mühim olmayıp, bunu oyuna katılanlar da yapabilirler. Oyuncular, çömelerek, dizleri dik bir şekilde otururlar. Bu vaziyette, yukarda sözünü ettiğimiz örtü örtülerek, kollar da içeri alınır. Böylece oyuna hazırlanmış olur. Elebaşının, gizlice örtünün altına soktuğu bir şey ile oyun başladığında, bütün oyuncular «Yumuşak... yumuşak... amanin de yumuşak...» derler.

Elebaşının, kimse görmeden örtünün altına aldığı herhangi bir şey elden ele, ayak altlarından dolaşmaya başladığında çığlıklar başlar. Çünkü dolaşacak mendil, pamuk gibi eşyalar olabileceği gibi, diken, çetir, solucan, sal-

tarihî gelişimine dair Evliya Çelebi'nin ilişip te her nasılsa eksik bıraktığı hususları; diğer Osmanlı tarihlerinden bulup çıkarmaya imkân görülemediği halde asılları bugün ilgili ilim müesseselerimizde korunmakta olan değerli otantik belgeler, bize, onun dolayısıyla temas eylediği noktaları mümkün mertebe aydınlatmaya fırsat vermiş bulunmaktadır. Bu cümleden olmak üzere 1723 senesine doğru İstanbul'da bulunan mühürken ve hakkâk esnafının mahalle,

yangoz gibileri de olacaktır. Bunun için, kuşku içindeki oyuncular, ellerine aldıkları şeyle beraber çığı basarlar.

Oyun bu şekilde istenildiği kadar devam ettirilebilir.

«ÜÇE» ORTA OYUNU

Üçe oyunu, üçe bir kişi meydana getirmekten ibarettir. Ama, bunda o kadar başarı sağlanır ki, bu oyunu bilmiyen ve görmemiş bir kişinin hayrette kalmaması imkânsızdır.

Oyuna başlamak için elli santim kadar yükseklikte bir masaya ihtiyaç vardır. Bunu Seferihisar dolaylarında, «şavk iskemlesi» dedikleri, gaz lâmbasının konulmasına yarıyan, küçük masa görür.

Oyun, iki kişi tarafından oynanır. Biri kendinin tanınmaması için yüzüne makyaj yaparak, odanın bir köşesine, başına aldığı bir çarşaf ile diz çöker. Ve önündeki masaya ellerine giydiği terliklerle basar. Bunlar çücenin ayaklarıdır. Onun arkasına geçen ikinci kişi, birinci kişinin başındaki çarşafın altına girerek, kollarını öndeki kişinin omuz seviyesinden, ileri çıkarır. Bunlar da çücenin kolları olur. Ve böylece masanın üzerine üçe bir kişi, ayaklarını, ellerini oynatarak dinlenmiş olur.

Bu oyunu iyi düzenleyebilmek için, öndeki kişinin iyi makyaj yapması ve oyunun hazırlanmasının seyircilere gösterilmemesine dikkat edilmesi şarttır.

isim ve resimleriyle yazım işini burada kaydetmeden geçemeyeceğiz. Yapıldığına kısaca işaret eylediğimiz bu tarihî faaliyeti esnasında bunların muhafazalarına pek itina gösterilmemesi dolayısıyla kendilerinden olmayan bazı kuyumcu kalemkâri ve hazerfen zümresinden bir takım kimseler; taş, sîm ve altın üzerlerine müslüman ve hıristiyan isimleriyle kelimat ve sair hutut hâkk ve resmederek fesadata müeddi olmaları başlamışlardı. Eskiden olduğu vechile

mezkûr esnafın rabıtaya kaydı ve muhafazalarına dikkat olunulması kararlaştırıldı. Fazla olarak harîçten olup bu çeşid hareketlere cesaret edenlerin tedbiri düşünöldü. Böylece kendilerinden veyahud yabancıardan her hangi bir şahsın mevcut şartlardan birisine muhalif ve mugayir hareket ettiği takdirde şiddetli cezalara çarptırmayı taahhüd ve yekdiğerine karşı kefil oldular. Kuyumcu kalemkârları ile hezarfenden bir kimsenin altın, gümüş, taş, pırla ve sair madenler üzerine yazı yazmaması ve ahaliden bu mahiyette mevad ve malzeme aldığı surette derhal hakkâke götürüp satması tekrâr etti.

İstanbul'da mühürcülüğün tarihi seyir ve tekâmülünü gözden geçirirken bir de (Endamcı) ve kafesdar) esnafına temas etmek yerinde olacaktır: Bunlardan enva' cevâhir taş işleyen endamcılar, İstanbul'da bulunan mühürken ve hakkâkân esnafına mühlâk bir sanatkârlar zümresi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bundan başka bir de mercan işleyen esnaf vardı ki bunlara da (kafesdar) tâbir olunmakta idi. Mühürken ve hakkâkân esnafına mühlâk olmaları hasebiyle kethüdüları ve sair ustaları bunların da ustaları sayılmakta idi. Elmas, yakut, zümrüd, mercan ve sair bilcümle zikiyemet gevher taş işlerdi. Bunlar ellerine geçen zikiyemet taşların endam ve nizamına hâlel ve kırat ve kıymetlerine kesr ü noksan gelmesine bilhassa dikkat ederlerdi. Bu itibarla korunmaları lâzım ve lâbüttü. Yabancıardan şakirt almazlar, evlâdlarını sekizer veya onar yıl müddetle terbiye ederlerdi. Kemale erişmedikçe bunları işlemeye izin vermezler ve yedilerine zikiyemet taşları asla teslim eylemezlerdi. Fakat 1786 yılı sonlarına doğru ahval ve etvarı belli olmayan bazı kimseler, tedarik eyledikleri harç ve âletler ile üstaddan bir şey öğrenmeye lüzum görmeden halkın zikiyemet taşlarını almışlar ve cehilleri hasebiyle kırat ve kıymetlerine hâlel getirmeye başlamışlardı. Bu itibarla bir hayli zarar ve ziyanları göze çarpmakta idi. İşte buna çare olmak üzere mezkûr endamcı ve

kafesdar esnafı birbirlerine kefil olarak bazı hususları karar altına almışlardı. Bu cümleden olmak üzere ecanıben hiç bir kimse ahalinin zikiyemet taşlarını işlemeyen almamasına, gizliden gizliye işleyenler olur ise şiddetle tedb olunmasına karar verdiler. Ayrıca içlerinden birisinin dahi kendi rey ve arzusu ile kethüda ve ustaların haberleri yok iken şakirt alanlar ve halkın işlemek için verdikleri bu kıymetli taşları ihmal ve te-kâsülleri sebebiyle değerlerine hâlel getirenlerin de tedbirleri tekrâr etti.

Eskilikleri nisbetinde kit'alarının büyüdüğüne şahid olduğumuz Türk mühürlerine rakkam ile tarih koymak keyfiyeti de üzerinde ayrıca durulmaya değer hususlardan olsa gerektir. Bu meselenin başlangıç yılını bugünkü şartlar dahilinde kesin olarak tesbit etmek keyfiyeti bazı güçlükler arz etmektedir. Çünkü yerli ve yabancı müzelerdeki mühür koleksiyonları bu bakımdan eşaşı bir şekilde incelenmesi icab etmekte ve buna diğer tarihî kaynak ve vesikalarda ki müteaddid mühürlere aid tatbik şekillerinin birer birer gözden geçirilip terkiibi bir sonuca erişilmesi gerekmektedir. Bu işin ise zaruret icabı uzun bir zamana bağlı olduğunu söylemeye lüzum yoktur. Şimdilik bu noktayı burada böylece işaret edip geçer iken dolayısıyla müzelerimizdeki eski paralarla eski mühürler üzerinde uğraşan uzmanlarımızın bu yolda yeni buluşlarıyla meraklılarını tenvir etmelerini beklemenin daha doğru bir hareket olacağı kanaatindeyiz.

Bugün İstanbul'da mühürcülük sanatının durumu, eski devirlerdeki parlak seviyesi derecesinde olmaktan oldukça uzak bulunmakta ve hattâ bir bakıma göre hemen hemen terkedilmiş bir hal almaktadır. Beş, altı sene evveline gelinceye kadar Bâyezid Camii civarında yanan eski sahaflar karşısında kitâbularla beraber icrayı san'at eden bir kaç mühürcü dükkânına tesadüf ediliyordu. Bunlar; ekserisi kadınlar olmak üzere okuma yazma bilmeyen bazı kimselere cüz'i bir ücret karşılığında mühür kazırlardı.

Baş Ozan Korkut Ata ve Onun Yelteme Kopuzu

Yazan: Mahmut R. GAZİMİHÂL

Kopuzun Türk Anadoludaki başlangıcı ilk fetih asırlarındandır. Daha sonralardan meselâ Yunus Emre'de söz arası bir iki tarifçi ifadecik bile buluyoruz. Çağımızdan yedi sekiz asır öncelere daha eskilerden geçtiği bilinen Türk halk rivayetlerine göre —ki bunlar yarı tarihi mahiyette anlatışlardı—, Oğuzlarda bu sazın ve genel olarak ozanlığın piri Dede Korkut idi: onun sâğuları hep kulaktan devren nihayet XIV. yüzyılda yazıya da alınmıştı. İstanbul'dan aynı isimdeki ünlü şehzadenin musikiciliğini dikkate alan bilgin İnastransteve, Dede Korkut hikâyelerinin şehzadeden az önceleri kaleme alındığını, yani şehzadenin adı o sayede tanınmışlıktan mülhem sayılabileceğini düşünmüştür... Şehzadenin uzaktan «Hüseyn Baykara musiki meclislerinin hayranı» yaşadığını, eserler bestelediğini ve hattâ (Dede Korkut'a da atfedildiği üzere) bir saz icadettiğini, Anadoluda vazife başı kaldıktan sonra idam ettirildiğini biliyoruz. Tahmin akıla yakın kaldığından, XV. yüzyılın en başları da hikâyelerin toplanış tarihi olarak düşünülebilir. Menkıbeler, batı sınırı henüz hristiyan Trabzon — Bayburt bölgeleri olan dış Oğuz, ve bir de iç Oğuz ülkelerinde geçer. Çağ, M. VII. yüzyıl sonralarıdır (?).

Dede Korkut hikâyelerinde Kopuz adı 19 kere yer almıştır: imlâlarında kelimenin ortasında kimi 'b, kimi de 'p vardır. Altı yerde «Kolça kopuz», «Kolça kopuz», «Kurulica kopuz», «Alça kopuz» tavsifleri geçer. (Bak: O. Ş. G. basımı, sayfa 2, 11, 68, 69, 71; eski basımında: 4, 18, 101, 103 ve 105).

Hikâyelerden birinde genç Oğuz yiğiti Trabzon'da tekür ile kızı önünde boğa, arslan ve deve ile peşi peşine boşuşup cümlesini yenebildiği tek sahne de kenardaki arkadaşları hep aynı yiğitin kopuzunu nöbetleşe çalarak övüşleriyle boşuşup çostururken, o, aşkın güveniyle çelik yumruklarını savuruyordu: her üç güreşte arkadaşları hep ay-

nı sazla çaldıkları halde, alet «Kurulica kopuz», «Alça kopuz» ve «Kolça kopuz» diye üç ayrı sıfat ekiyle anılıyor.

Kendi anladığıma göre: «kurulica» tabiri tamamen düzen dairesinde demek olacaktır. — Alça okunması sazın renginden kinaye olsa gerektir. (Eskice yapılı Anadolu sazlarından vişne çürğü renginde kalanları ekseriyettedir). — Kolça sıfatı ise açık surette «uzunca kolu» demektir. Bunun böyleliği, küçük ut biçimli ve kısa saplı kopuzun daha eski oluşuğuyla ayrıca sabittir. — Hikâyelerde en fazla geçen birleşim «Kolça kopuz» dur.

Uzunca kollu kopuzun bağlama veya cura çapında oluşuğunu belirten iz açık surette aynı hikâyelerin bir yerinde vardır: «Belinde kopuzu var» deniliyor. (S. 103). — Yiğitlerin silâhlığı yanında, belki de okluk yanında, yahut omuzdan aşağı yandan torbası kaytanıyla asılı ve sarkıktı.

Kopuzun itibarı yüksek olduğu yazılıdır: öpüp başa koyarak çalarlardı. Düşman ona el süremezdi. Yere konulması günah sayılırdı. Bunlar ozanlıktan aşıkığa geçişin başlangıçları sayılsa yeridir. Esasen bütün oğuznameler odada ve otağda kopuzla çalınırdı; ozan, kendi çalar kendi söylerdi. Eski görenek buydu.

Hikâyelerde ayrıca «Şazlık çaldı» ve «yelteme çaldı» (S. 72) ifadeleri geçiyor: bu son birleşimlerde kopuz adı yer almamakla beraber, çalmak fiili onu zihnen istilzam ettirir; meselâ Yelteme kopuz diye düşünmemizi gerektirir. — Birinci deyimdeki sıfatın «müstesna surette» anlamındaki arapça şaz kelimesine ilk eki katılmasından ibaret övücü bir gel geç anlam taşıdığı kanaatindeyim: «Olağanüstülikle kopuz çaldı» denilmek istenmiştir. Şazlık adlı bir kopuzun başka hiç bir kaynaktan izi yoktur. Halbuki Kolça kopuz ve yelteme de faatle geçip, başkaca kaynaklarda da varlığını göreceğiz.

İcadı rivayetle Korkut Ata'ya atfe-

dilen kolcakopuzun bir adı da «tanbura» olduğunu başka bir eski metin yazmıştır: kendi kanaatimca bu kelime-türlü yorumlara rağmen- tanbırdatmak gibi bir anomatopeden ibarettir; başka- ca halk etimolojilerine tahammülü yoktur.

Yelteme sıfatına gelince: bu, o çağda «çalışta parmakların tahrikçi hızı ve tezene kıvraklığı» anlamını ancak verebilir; yelteme gibi canlılığı ifade eder. — Kelimenin imlâsı «yalatma» da okunabilir bu uzak ihtimâl takdirinde kelimenin «ya» kökü yay demek olursa da, eskilerde çalgı yayının adı «ok» olduğu için kendi düşündüğüm bu uzak tahmini yine kendim bozacağım. Yalatma sözü anlamca yaylatma olabilir, ve eskilerde nice elverişli sazlar istenirse yay ile de çahnabilmisti; fakat, çalgı yayı yerinde eski türkçede İk, Ak veya Ok adı esastı. — Yelteme okunması, hem bilinen bazı fiil şekillerine yakındır, hem de kelime kopuzla anlamda olarak Anadolu'da epey devam etmiştir. — Meragalı Abdülkadir'in «rumî kopuz» dediği Anadolu sazi aynı üç çift telli bağlama olduğunda hiç şüphe yoktur. (XV. yüzyıl başları). Anadolu'da bağlamalı kopuzla bir iki madeni tel katılıp işte bu yeni düzenle onun Türkistana kadar bizden yayıldığı belirtilmek istenilmiştir. Gezgin ozanlar umulmadık ırak ülkeler arasında daima devredip durmuşlardı; bunun tarihte hâtraları vardır.

Evliya Çelebi yenilenmiş kopuz, barbat gibi saz çeşitlerinden söz açmışken yine bir yenilik halinde (harfiyen aynı imlâ ile) keza bir yelteme sazından bahsetmiştir. Bir şarkıyatçı bunu «Yaltma» imlâsile kitabına aldıysa da, «Yaltama» kalınlığından daha başka türlü okunması doğru olmasa gerektir. — Şu halde, Dede Korkut'un kopuzu XVII. yüzyılda yelteme sıfatı ile gün görmekte berdevamdı demek olur. Seyyahımızın şu tarifi yine tel tertibindeki yenilikle ilgilidir: «Yelteme'nin 2 barmı vardır, kirşileri arasında bir tel kirşi bulunur» diyor; icadın, Yusuf-Zelîha sahibi olup 1598 de ölen Hamdi Çelebi'nin oğlu Şem-

si Çelebi tertibi olduğunu da haber veriyor. (Bu Akşemseddin torununun başka bir saz da tertipleğini geçen yazıda belirtmiştik).

Tanbura tipli sazlarda mucitlik o çağlar için tel ve düzen yenilikleri yapmaktan ibaretti. Boy boy sazlarda çap ve cins bakımlarından en kaynaşık tel takımlarını denkleştirip benimsetmeye bakıyorlardı ki, işin sonu bütün telleri madeni olan Bağlama vasatında XVII. yüzyıl sonlarında karar kıldığı anlaşılıyor: bu ad eski (orta boy) kopuzun tek ismi kalarak, öbür eski sıfatlar ve hattâ «kopuz» kelimesi kâmilen tarihe karıştılar.

Fakat, **Kolcakopuz** bağlaması XVI. yüzyıl başlarında güney Avrupaya da geçerek oralarda bizdekinden daha uzunca ömürlü bile kaldı; epey gün görmüştür. İtalyanların kolaço (=colscio), Fransızların kolaşon (= colachon), v.s., dedikleri Türk kolaçanı o çağın ünlü Fransız musiki bilgini rahip Mersenne kendi kitabında «Türk trikordu» diye (şekil ve ölçülerini de yazarak) tarif etmiştir. «1564» tarihli gibi batı yapısı birkaçını saz müzelerinde görmek mümkündür. Tip ve düzene bazı oralarda ufak tefek değişikliğe ve isim getrefiliğine uğramış görünmekle beraber, hele bir tanesi tamamen Kolcakopuz bağlamasından ibarettir.

Kopuzun bir de çok eskiden meselâ Hunlar eliyle Avrupada tanıtıldığına dair kayıtlar vardır: bu geçiş, lağuta (=âl-ud) dedikleri udu batılıların Ebdülüs araplarından edinmelerinden önce- leri vaku bulmuştu. Avrupalılar, telleri madeni olmyan kopuzları Kıpçak yoluyla gelenlerden, madeni tellileri ise Türkiye İmparatorluğundan öğrendiler. Adı o ilk merhalenin Avrupa dillerinde de Kobuz kaldıysa da, bazan hafifçe tahrife uğramıştır: meselâ Yunanlılar ister istemez «Kumpuzi» deyip yazabilmişlerdi. Kıpçak üzerlerinden gelen çeşitler enikonu kısa saplıydı, çünkü teller madeni değildi.

İlkçağdan Sümer, Eti ve Mısır pan- duralarını kopuzun tarihiyle karıştır- mak yanlış oluyor: bunlar prototip çal-

Bit Vaka Veya Fıkraya Dayanan Tâbirler

— 6 —

Yazan : M. Şakir ÜLKÜTAŞIR

HÜKMÜ KARAKUŞI: İndi ve garip hükümler karşısında «Hükümü Karakuşu» diye dil pelesengi ettiğimiz bir tâbir vardır. Bu, Selâhaddin Eyyubi'nin meşhur Mısır valisi «Emîr Bahaeddin Karakuş» un garip emir ve hükümleri karşısında, o zamanki Mısır halkının «Hükümü Arauşu» şeklinde icat ettiği, sonradan bize ve hattâ şark memleketlerine de intikal etmiş olan bir tâbir- dir.

Hakikatte iyi bir devlet adamı olduğu kadar, Mısır'da büyük işler görmüş, mühim hükümet işlerine karışmış olan Emîr Karakuş, halis bir Türktür. (Karakuş) adı, «Bahaeddin» de islâmî mahlâsıdır. Hakkında Mısır'da birçok letaif kitabı yazılmıştır.

Karakuş'a atfedilen türlü gülünç, garip fıkralar, hükümler yalnız onun şahsına ve zamanına münhasır kalmamış, ondan pekçok sonraları da bir pa- dişahı, bir veziri, bir kadının yaptığı fena işleri, garip emirleri, hükümleri hep Karakuş'a isnat ederek söylemişler-

gilerdir; ne perde bağları ve ne de başta düzen burguları vardı. Teller elle gerdirilip sapın başına sıkıca dolandıktan sonra ilmiklenir, ve uçları püskül gibi sallanırdı. — Sap uzuncaydı: çünkü, bu en eskilerin, kıl, ibrişim ve kirş yerine, madeni tel gibi dayanıklı ve bazı nebatî maddelerden yapılmış (o medeniyet- lerde yok olmuş) mahallî teller kullandıkları bazı izlerden anlaşılıyor. Proto- tip panduralar o medeniyetlerle inkrız bulup uzun asırlar boyu göreneği meç- hullere karıştı. — Asya kopuzunun geleneği ise apayrı imkân ve yayılışlara göre türedi, madeni tellilerde son buldu. Daha da gelişip sanat hamlelerine ayak uydurmakta geri kalmış bulunmaları «ortaçağ kültür merhalesinden» sayılmalarının tek sebebidir. Cümlesinin saygı değer tarafı, tarihi kıymeti haiz olmalarında ve narin sesleriyle halk ezgilerinin doğal güzelliğini besleyebilme-

dir.

Bu meşhur adamın, o meşhur fıkra veya garip hükümlerinden işte bir ta- nesi:

Karakuş, Mısır umumi valisi bu- lunurken, bir sene bu memleketin en feyyaz servet kaynağı olan pamuk mah- sulü iyi olmamış, bu yüzden halk ta vergi vermez olmuşlar.

Karakuş, halkı zorlamış, bunun ü- zerine; halk verginin hiç değilse teci- lini rica etmek maksadile Karakuş'un nezdine bir heyet göndermiş.

Heyet umumi valie:

— Ne yapalım efendim, Allah ver- medi, pamuk olmadı. Bu yüzden halk ta vergiyi veremiyor!

Demişler. Karakuş, halk temsilcile- rini şöyle bir süzdükten sonra:

— Mademki öyle, pamuk ekeceği- nize yün ekeydiniz. Ben bilmem, ver- giyi vermeli!

İşte Karakuş'un bu ve buna benzer bir takım garip hükümleri, adına iza- fetle —hem de bir klişe halinde— asır-

lerindedir.

Tanbura tipli sazlarımızın atası kolcakopuz olduğu Ortaçağ ve Ortaasya hesabına da her şeyden anlaşılıyor. Ko- numuzun çerçevesi daha evveliyata ait faraziyelerin dışındadır. Kolcakopuzun ve Türk ozanlığının piri Korkut Ata sa- yılması ilk islâmiyet çağına bağlı gös- terilmekle beraber, geçen ve bu yazımız- daki unsurların Fars ve Arap kültürüyle büyük çoğunlukla ilişiği görülme- si, ayrı bir akıma bağlı kalmaları dai- ma göz önünde tutulmalıdır. Bütün bu ayrı tarihın geçen yazımızı besleyebile- cek kadarını buraya almış bulunuyoruz. Konunun tafsili için ayrı bir kitap ka- leme almak mümkündür. Şarkıyatçılar Türk çalgılarının komşu kültürler üze- rindeki kesin etkilerini el ve dillerinden gelebildiği kadarıyla belirtebilmişlerdir. Fazla malzeme gösterebilmek kendimize düşüyor ki, o da boldur inandırıcıdır.

larca sürüp gelmiştir.

Hüviyeti tarihlerce malûm ve mazbut olan Karakuş'u bir (Kadı) diye göstermek büyük bir gaflettir.

ZİFTLENMEK: Bir işten kendisine yolsuz olarak menfaat temin etmek, yâni —mecaz yolile çalıp yemek mânasına gelen— bu tâbir, şöyle bir fıkra ile

Bize gelen KITAPLAR

★ Charles Dickens - Nurchihan Kesim: «Davut Cooperfield». İkinci baskı. Varlık Çocuk Klâsikleri: 16. 16,5X12 boyunda, 88 sayfa, 1 lira.

★ Nihal Yalaza Taluy: «Çocuk Piyesleri». Türkçeleştirilmiş çeviri. Varlık Çocuk Klâsikleri: 35. 16,5X12 boyunda, 112 sayfa, 1 lira.

★ Talip Apaydın: «Sarı Traktör». Roman. Varlık Büyük Cep Kitapları: 63. 16,5X12 boyunda, 160 sayfa, 2 lira.

★ André Gide - Tahsin Yücel: «Vatikan'ın Zindanları». Roman. Varlık Büyük Cep Kitapları: 64. 16,5X12 boyunda, 192 sayfa, 2 lira.

★ Pearl S. Buck - M. Zeki Gülsöy: «Dost Toprak». Roman, Varlık Yaymevi. Büyük Eserler Kitaplığı: 8. 16,5X12 boyunda, 336 sayfa, 4 lira.

★ Sait Faik: «Kayıp Aranyor». Roman. İkinci basılış. Varlık Cep Kitapları: 79. 16,5X12 boyunda, 80 sayfa, 1 lira.

★ İlhan Demiraslan: «Eller Ekmeğe Doğru». Şiirler. Varlık Yaymevi. Yeni Türk Şiiri: 33. 16,5X12 boyunda, 64 sayfa, 1 lira.

★ Ali Karakurt: «Fener Patrikhanesinin İçyüzü». Ekicigil Yaymevi. 16,5X12 boyunda, 96 sayfa, 2 lira.

★ Hakkı Özkan: «Kuşlar Gibi». Hikâyeler. Türk Sanatı Yayınları. 17,5X12 boyunda, 52 sayfa, 1 lira.

★ Cemile Yetiker: «Ya Rap». Şiirler. Sanat Dünyası Yayınları: 2. 20X14 boyunda, 32 sayfa, 1 lira.

münasebete konulur:

Balık tutmaya meraklı bir vezir kayığının su yaptığını görünce hemen emretmiş:

— Ziftleyin şu kayığı!

Kayık kalafata çekilerek ziftlenmiş. İş bittikten sonra kâhya, vezire hesap vermiş: Üç altın!

Vezir, kâhyanın yüzüne sert sert bakmış:

— Çağırın bu ustayı, demiş;

Celen ustaya sormuş:

— Bir kayık üç altına mı ziftlenir?

Usta boynunu bükererek şu cevabı vermiş:

— Yalnız kayık ziftlenmedi ki efendimiz.

Kayıkçı kulunuz ziftlendi, ayvaz kulunuz ziftlendi, kâhya kulunuz ziftlendi.

Bu fıkrayı: «Yalnız kalyon ziftlenmedi efendimiz; bir kısmıyla da kaptan paşa kulunuz ziftlendi», şeklinde Kanunî Sultan Süleyman'a atfedenler de vardır.

DOKUZ DOĞURMAK: Bir işde sabırsızlık göstermek anlamına gelen bu tâbirin menşei şöyle bir fıkra ile münasebete konulmaktadır:

Bundan 50-60 yıl önce İstanbul'da Erenköy'le Göztepe arasındaki köşkerin birinde Hacer hanım adında meşhur bir ebe oturuyormuş.

Bir gün, Pendik istikametinden İstanbul'a gelmekte olan bir tren yoldan geçen bir ineği çiğnemiş. Kaza, tam ebe Hacer hanımın oturduğu köşkün önünde olmuş. Devrin meşhur nüktedanlarından Borazan Tevfik te bu trende bulunuyormuş. Tahkikat bitmediği için trenin bir türlü hareket etmediğini gören Borazan Tevfik fena halde sıkılmış; Borazan'ın aksi gibi bugün İstanbul'da pek acele bir işi varmış. Sabırsızlık içinde bunalan Tevfik, vagonun penceresine gitmiş ve avazı çıktığı kadar:

— Yetiş Hacer hanım, dokuz doğuruyoruz, diye bağırılmış.

Folklorun Kaynağı Köyledir :

Adam Gurutma Kayası

(Yazan: Sadi Yaver ATAMAN)

Ooof yâr ey....

Yâr yağmurda ıslaşır saylağı

El gömüştü bozlaşır daylağı

Taze gelinde gıc yeğidin aylığı

Gelinden usaumış kız ister gönül.

Heceey.....

Şakir Dayı, devamlı ve sevimli neşesini hiç kaybetmeden konuşmasına devam etti.

— Haah, işte geldük bey, buraya Adam Gurutma Gayası, derler. Ezelden adamı bu gayaların üstüne bestil gibi serip guruturlarmış. Atlardan inelim de biyol, şu gayalara elini bir sür hele.

Küçük tepeler halinde, altın sarısı kayalardan birinin eteğine tutunup yukarısına çıkmak istedim. Aman Allah ateşe dokunmuş gibi yandım ve geri çekildim. Şakir dayı gülererek seslendi:

— Eccük gayret hele bey, kendini bir sına, yarın ahrette cehenneme gitmek te var. Allah âsi gullarına cehennem azabının şiddetini göstermek için bu gayaları yaratmış. Çok evvelleri dünyaya gelmediğümüze şükredelim bey. Yoğusam seninle ben bu gayaların üstünde gurur kibrite dönerdik hani. Bak bidene kertenkele var mı bu gayalarda, o mahlûk bilem barınamaz burada.

Şakir Dayı'nın bu sözleri hepimizi güldürdü. Güneşin devamlı harareti altında akik gibi kızaran bu yağın kayalar hakkında halk rivayetleri tüyler ürpertiyor. Adından da anlaşıldığı gibi, insanları bu kayaların üzerinde kuruturlarmış. Bizim Kel Korucu dedesinden duymuş. Şifası bulunmayan hastaları getirir bu kayalara yatırır, iyi ederlermiş. Hâlâ da böyle yapanlar varmış. Şakir Dayı o şakacı haliyle başını salladı:

— Haah dedi, işte o zaman hasta da şifayı bulur zahir. Bedeninde ganı kalmayınca dert de onu bırakır gider.

Adam Gurutma Gayası'nın bir hikâyesini, köyde Havas gade (Yenge)-den dinledik.

«Zâlimlerden zâlim bir derebeyi

Folklor araştırmalarında madde toplamak esas iştir ve bu işin her şeyden evvel de bir metodu, usûlü ve disiplinli bir çalışma şekli vardır. Bir folklorcudaki başkaca aranacak vasıfların başında ise, kuvvetli bir umumi bilgiye ve kültüre mâlik olmak, derinliğine nüfuz edebilecek bir araştırma ve bulma kabiliyeti ve hüneri gelir ki, bizde şimdiye kadar yapılan araştırmalar, henüz neticeleri alınmamakla beraber, bu vasıfları haiz folklorcuların pek az olduğunu göstermektedir. Sadece madde toplayan folklorculuktan başka, bir de toplananları tetkik, tasnif ve tahlil edecek, folklorik ve tarihi anlayış, münasebet, sosyolojik ve ilmi neticeler çıkararak mukayeseler yapabilecek folklorculuğu da düşünmek icabettir. Bu çalışmalar hiç şüphesiz araştırmaların neticeleri alındıktan sonra kıymetlenektir. Şu halde derlemeler bitecek ve bu derlemeler üzerinde ilmi çalışmalar yapılacaktır.

Mevzuumuzun en mühim tarafına, hemen 35 yıldanberi, çocuk yaşta folklorla aşk ve sadakatle bağlanmış ve o günden bugüne hizmetinde bulunmakla büyük zevk duymuş bir memleket evladı samimiyeti ile kısaca temas ettikten sonra bir (Folklor Edebiyatı) çığırına örnek verebilmek maksadı ile yıllarca evvel denediğim ve (Köy gezi duyuları) adını verdiğim seyahat intibalarını, her parçayı müstakil tutmağa gayret ederek şu başlık altında anlatmağa çalışacağım «Folklorun kaynağı köyledir» (I).

Adam Gurutma Kayası (II)

Gün, Adam Gurutma Kayası'nda ışık oyunları yapıyordu. Islak ve serin top yeşillığın bittiği yerde, buğ buğ dumani tüten çıplak ve yağın kayalı tepenin adına (Adam Gurutma Kayası) diyorlar. Bu dehşet verici kayalar gün ışığını adeseden geçirip ateşleyerek öyle veriyor. Kel Korucu attığı mânileri de burada bitirdi.

İbrahim Aczi Kendi

Yurdumuzda, bütün ömrünü folklor ve aşık edebiyatına bağlayan, bu yolda elden geldiği kadar hizmet etmeye çalışmış nice kimseler vardır. Bunlardan bir kısmı kendi çevrelerinden dışarıda pek tanınmamış, topladıkları malzemeyi ancak yerli dergi ve gazetelerde, o da pek azını yayınlamak imkânını bulabilmişlerdir. Yayınlayamadıkları malzeme ise tozlu raflarda uykuya dalmış beklemektedir. Genç araştırmacılar bunları arayıp bulmalı, işiğe çıkarmaya çalışmalıdır. Ben kendi payıma merhum Vanîf Lütfî'nin bıraktıklarını kayıp olmaktan kurtarmayı vazife bilerek, tâ Mersinden Kırklarelina bir yolculuğu göze almış, çürümeye bırakılmış olan bu bir ömür harcanarak toplanmış malzemeyi kurtardım.

İşte, bugün de okurlarımıza en az elli yılını bu yolda harcamış, eski ve usta bir araştırmacıyı tanıtmak istiyorum.

İbrahim Aczi Kendi, Konya ve çevresini yarım yüzyıl ve hâlâ, yetmiş beş yaşında olmasına rağmen, durmadan, dinlenmeden çalışarak taramış ve taramaktadır. Son yazılarını, şimdi Konya'da çıkmakta olan «Demokrat Konya» gazetesinde «Elli yıl önce Konya folkloru» başlığı ile yayınlamaya başlamış-

varmış. Hani bu derebeyi, aklına esti mi adamı aç köpeklere palladı (paralattır), diri diri mezere gömermiş. En büyük keyfi de, adamı gızgın saç üzerinde namaza durdurup, eyana buyana zıpladıkça güller eğlenirmiş. Şu zâlimin zevklendiği şeye bak oğul. Neyse günlerden bir gün bu derebeyi amansuz bir derde tutulmuş, kendini baktımadığı hekim, okutmadığı hoca kalmamış. Emme bitürlü şifa bulmamış. Bigece, manâsında (rüyasında) bu derebeyine Hızır Aleyhisselâm görünmüş. «Senin iyi olman için bir çare var. Hüryan (Üryan - çıplak) olup Adam Gurutma Gayası'nda iki rekât namaz kıl, şifan için Allaha dua et», demiş. Derebeyi, Hızırın bu sözü üzerine sabahlayın kalkıp doğru bu kayaların üstünde namaza

durmuş. Gençleri bile kışkandıracak bir enerji ile çalışmış bu dinamik ihtiyar usta, durmadan yazar, okur, çizer, araştırır. Yalnız bir şikâyeti var: Eserlerini bastıramamak!.. Bu yüzden basılmamış eserleri bir hayli yekûn tutmaktadır.

İbrahim Aczi Kendi, 1882'de Konya'da doğmuştur. Babası Mahmut Efendi uyanık bir kimseydi. Dedesi, İstanbul'un yerli ailelerinden saray Kurşuncubası Edhem Efendi Konya'ya sürgün olarak gelmiş, böylece bu İstanbullu aile yüz yıldan beri burada yerleşerek kalmıştır. İbrahim Aczi ilk tahsilini Konya'da yapmış, 1895'de Konya İdadisine girmiş, bir yandan özel hocalardan arapça, farsça öğrenmiştir. Öte yandan Avusturyalı Mösyo Şilezinger'den resim dersleri almıştır. Bu yüzden eserlerini kendi yaptığı kroki ve resimlerle süslemiştir. Sanatkar ruhunu bu suretle beslerken, şiirle de uğraşmış, oldukça kuvvetli birkaç şiir kitabının da sahibi olmuştur.

Durmadan çalışan genç İbrahim, 1900 yılında imtihanını kazanarak Mülkiye Okuluna girdi. Fakat bir yıl sonra Abdülhamit istibdadına karşı içinde duyduğu hürriyet mücadelesi, Konya'

durmuş. Durmuş emme, başlamış ayaklarından doğru yanıp tutuşmağa. Derebeyciük yandıkça zıplar, zıpladıkça yanarmış. Güçbihal namazı bitürüp ellerini duaya açtuğu bir sıra, kulağına Hızırın sesi gelmiş. «Ey zâlimlerin zâlimi» diye bağırmış Hızır. «Sen ki, o kimselere reva gördüğün Cehennem azabını nefsinde denedin. Gayri tövbe istiğfar et ki, şifa bulasın». Derebeyi, hemen oracukta tövbe ve istiğfar edüp bir daha kimseye zulüm ve eziyet etmemiş, vücudundan da o hastalık uçmuş gitmiş.»

(I) Bu denemelerin bir kısmı «Varlık» Dergisinde çıkmıştır.

(II) Safranbolu'nun Akveren köyü civarındadır.

ya sürgün edilmesine yetti. Hafiye jurnalcılar tarafından yapılan ihbar sonunda yatağının altında, Midhat Paşa'nın meşhur savunma nutku bulunmuştu. Bu yüzden sürüldüğü Konya'da da hürriyet sürgünleriyle temasa geçmiş, Ebuziya Tevfik ve Ziya Gökalp Beylerle görüşmesi idarenin dikkatini çekmiş, bu yüzden memuriyetle bir nahiyeye tahrirat kâtibi tâyin edilerek uzaklaştırılmıştır. Böylece memuriyet hayatına atılan İbrahim Aczi, 1907 yılında Karaman Maliye kâtipliği ve nüfus memurluğunda vazife görürken bir yandan da Rüştiye Okulunda edebiyat ve farsça öğretmenliğini üzerine almış, iki yıl sonra Nahiyeye Müdürlüğüne geçerek on yıl bu vazifede kalmıştır. Daha sonra yurt çocuklarını yetiştirmek üzere öğretmenliğe geçip on yedi yıl bu meslekte çalışarak, nihayet otuz beş yıllık yurt hizmetinden sonra 1936'da emekliye ayrılmıştır.

Folklor ve edebiyat çalışmalarına 1909 yılında başlamış olan İbrahim Aczi, elli yıldan beri Konya ve çevresini yakından tanımış, âdet ve gelenekleriyle onun içinde yaşamış, gördüklerini, duyduklarını not etmiş, böylece dil, edebiyat, tarih ve folklor alanında pek çok eserler hazırlamıştır. Ayrıca Konya'da yetişen halk şairleriyle, gençliğinde tanışmış, kendi yetişemediği daha önceki âşıkları onlardan öğrenmiş, bilgiler toplamıştır. Vazife ile bulunduğu Toroslar bölgesinde yıllarca çalışarak Yörüklerin hayatını yakından tanımıştır.

Bütün bir ömrü dolduran bu çalışma ve gezmeler sonunda hazırladığı eserlerini aşağıya alıyorum:

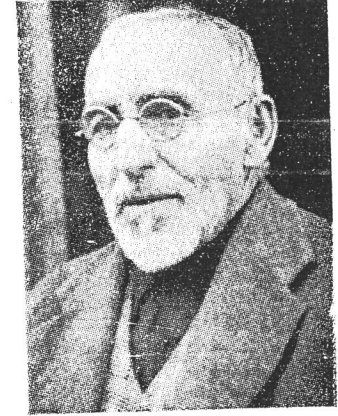
Basılmış eserleri :

1 — Aşık Şem'i Konuşuyor, hayatı ve şiirleri, 2 — Mevlâna ve Ruh-ı Mesnevî (çeviri ve açıklama), 3 — Tercümelere ve Fikirler (Mevlâna ve Hayyam'ın eserleri üzerine çıkan yanlış veersiz fikirlerin açıklanması), 4 — Hayal Bahçesi (kendi şiirleri).

Basılmamış eserleri :

5 — Cengiz (tarihî bir eser), 6 — Ravzat-ül Uşşak (arapçadan çevirme edebî, içtimai bir eser), 7 — Hazine-i

Eş'ar (arapçadan), 8 — Hazret-i Hüseyin Şehadeti, 9 — Hazret-i Ali'nin Şehadeti, 10 — Hâtrâtım ve Hayal Bahçesi, 11 — Muhit ve Çocuk Ruhu, 12 —

İbrahim Aczi Kendi

Dünya Güzelleri (1940'da Meram gazetesinde tefrika edilmiştir), 13 — Şair Nedim (bu da aynı gazetede çıkmıştır), 14 — Erenler Meydanı (Mevlâna ve yakınları hakkında yakın çağın haberleri), 15 — Ömer Hayyam (Hayyam'ın gerçek rubaileri ve açıklanması), 16 — Aşık Dertli (hayat ve şiirleri), 17 — Türk Şair ve Aşıkları (bütün Türk şairleri antolojisi), 18 — Konya Eski Eser ve Kitabeleri, 19 — Şair Ayaşlı Şakir Bey, 20 — Folklor Âlemi (elli yıl önce Konya'da hayat), 21 — Divan-ı Aczi (kendi şiirleri)...

Bunlardan başka değişik konularda birkaç eseri var.

Cahit ÖZTELLİ

OKUYUCULARIMIZA

Gelecek sayıdan itibaren dergimizin sayfalarını çoğaltarak, okuyucularımızın arzularına uyacağız. Bu suretle daha uzun ciddi tetkik ve derleme yazılarını yayınlamaya imkân bulacağımızı müjdeliyoruz. T. F. A.

Bazı Halk İlaçları

Yazan: İhsan HINÇER

Memleketimizin hemen her tarafında bugün de halk ilaçları büyük rağbet görmektedir. Bilhassa eczane ve hekimden uzak yerlerle, doktor reçetesinden fayda göremiyenler bu ilaçlara itibar etmektedir. Bunların bir kısmı hiç bir fayda temin etmemekle beraber büyük bir kısmı da tecrübe edilmiş, hekimlerce faydaları tesbit edilmiştir.

Bazıları bu tertipleri bir kâğıda bas tırmakta, 25 kuruş gibi bir fiatla çerçiler ve gezgin satıcılar elile yurdun dört kösesine yaymaktadır. Bunlardan Kayseri'de bastırılan, üzerinde «Lokman Hekimi'nin tavsiyenamesine göre bazı önemli hastalıklara faydeli nebatlar» ibaresi bulunan bir tanesini aynen alıyoruz:

Nezle

Bir diş sarmısağı tuzla eziniz bir su bardağı su ile karıştırıp ince tülben-ten süzüp süzülen bu tuzlu suyu sık sık burnunuza çekip akşam yatarken başınıza havlu dolayıp yatınız. Sabah kalktığınız zaman nezlenizden eser kalmadığını göreceksiniz.

Öksürük

Bir adet elmanın tepesini oyunuz içeresine nohut tanesi kadar günlük yapıp elmayı küldü pişirip ılık olarak yeyiniz ve kendinizi soğuktan muhafaza edip vücudunuza gazete kâğıdı sarınız kısa bir zamanda öksürükten kurtulmuş olursunuz.

Nefes Darlığı

Bol miktarda hafif kavrulmuş susam taneleri yeyiniz.

Mide kaynaması

Bir parça susam yenilirse kaynama geçer.

Mide Ağrısı

Meyan kökünü limonata gibi içiniz. Nane yaprağını çay gibi pişirip içmek mide ağrısına faydelidir. En şifalı Ebe gümece ile ısırgan otunun yaprağını kaynatıp suyunu içmekdir.

Kanlı Basur

Palamudun pelidini döğünüz bir parça su ile sabah öğlen ve akşam aç

karnına içiniz yemek hususunda katı yemek ve piring lapaası yeyiniz.

Zehiriye melerde

Sarımsağı döğüp sirke ile karıştırıp zehiriye bol miktarda içiniz.

Ses Kısıklığında

Kerevizi kaynatıp suyunu içiniz.

Zehirli Hayvan

Sokmasında

Yarayı üst kısmında boğunuz ve ağzınızda yara yoksa zeytinyağı alıp yarayı hafif kanatıp eminiz ve üzerine incir ağacı yaprağı sarıp doktora müracaat ediniz.

Ari Sokmasında

Bir baş soğanı ortadan kesip sokulan yerinize sürünüz katiyen şişmez ve ağrı derhal kesilir.

Kulunç ve Romatizmaya

300 Gr. üzerlik otunun tohumunu iki kilo su ile kaynatınız günde üç defa aç karnına bir fincan bu sudan içiniz. Perhiz olarak bu tedavi hitamina kadar süt, yoğurt, yağ meyva ve kızarmış ekmekten maada hiç bir şey yemeyiniz. Su yerine ayran içiniz. Böylece üç gün devam ediniz. Üçüncü günü akşamı 500 Gr. ebe gümece yaprağı 500 Gr. su nanesi yaprağı 500 Gr. ısırgan dikenli yaprağı 500 Gr. et makinesinde çekilmiş patlıcan kıymasını pişirip lapa yaparak kulunç ve romatizmalı yerinize sarınız 4-5-6 yedinci günü de bu minval üzerine devam ediniz. Yalnız bu son dört gün zarfında perhizinize yine devam edip yalnız üzerlik otu tohumunun suyunu içmeyiniz sabahları romatizmalı yerinizi sargıyı çözüp oğunuz ve sargınızı yeniden tazeleyiniz. Bu tarifname üzerine devam edilecek olursa bu yedi gün gibi kısa bir zamanda romatizmanızdan eser kalmadığını göreceksiniz ve adele hastalığından dört sene denberi kötürüm halde olanlar dahi bu tarifname üzerine 14 gün devam edecek olursa kötürümlüğünden kurtulur.

Kulak Ağrısı

Bir diş sarmısağı küldü pişirip ka- buğunu soyup zeytin yağına batırıp ağ-

Cingözoğlu Seyit Osman

Derliyen: Nebi DADALOĞLU

Boğazköprü'de Mecit Paşa, Pehlivanoglu Abidin Bey'i iskân memuru tâ-yin ediyor. Çadırına iki Avşar atlısı geliyor. Biri Hamet Ağa, diğeri Seyfi Ali Bey. Bunları Pehlivanoglu Avşar'a göndermek istiyor. Nihayet kavga ediyorlar. Ve Pehlivanoglu'nu öldürüyorlar.

Avşar'lar kaçıp Hökeğce'nin yanındaki Kürebeli'ne yerleşiyorlar. Ve sonradan bunlar on Avşar atlısı oluyorlar. Mecit Paşa bu haberi ahncı Cadioğlu'nu Gemerek'ten Maraş'a istiyor. 500 atlı ile Mecit Paşa'nın yanına geliyor. 500 de Mecit Paşa ilâve ediyor, on atlının üzerine gönderiyor.

Mağara Çölüne gelip çadırları kuruyorlar. Bunların tâ Kürebeli'nde olduklarını öğreniyorlar. Sabahın erken saatlerinde baskın vurup yakalamaya karar veriyorlar.

Bundan haberdar olan on Avşar atlısı erkenden Katran Gedigi denen dar bir gedige inerek, tüfeklerinin taşlarını düşmeye (bilemeye), barutlarını kurutmağa ve tam hazırlığa başlıyorlar.

riyan kulağımıza koyun.

Göz Ağrısı

Ağrıyat gözünüzü karpuz suyu ile banyo ediniz.

Sıtma

Sıtma için bir söğüt ağacının yaprağını kaynatıp bir miktar suyundan içiniz.

İdrarını Tutamıyanlara
Palamut kozasının iç kısmını kaplayan ince beyaz zarı kaynatıp çay gibi içiniz.

Solcan için

Nohudu eziniz sirke ile karıştırıp bir miktar da su ilâve edip aç karnına bir miktar içiniz.

Böbreklerinize hasıl
Olan kumları dökmek

Muşmula çekirdeğini bakla çiçeği ile kaynatıp suyunu uyku arasında içiniz. Uyku arasında bir fincan zeytinyağı içmek de bilimum böbreklerdeki kumları döker.

Bu sırada çetesine göç emri veren Cadioğlu, habersizce aynı yoldan pusuda bulunan Avşar'ların üzerine geliyor. Meydana ilk çıkan Cadioğlu ve bayraktarı, Avşarlar tarafından yok ediliyor. Bu arada Hamet Ağa, askere kurşun atmayın, fakat, Cadioğlu çetesinden birini sağ bırakmayın diyerek, kendisi de hücumu geçiriyor. Çete ve hükümet askerlerini tamamen bozguna uğrattıyorlar. Çetelerden bir iki yara ile kurtulup kaçan bazıları, Avşar ilinin atlarının çama çıktığını haber veriyorlar.

Bu sırada Aşiretin içinde bulunan Cingözoğlu Seyit Osman isimli halk şairi bu meydan kavgasını şöyle canlandırıyor:

(Bu koşmayı Pertev Naili Boratav Dadaloğlu'na mal etmiştir. Ve koşma tam olarak verilmemektedir. Söyleyiş özelliği ve burada sözü geçen kahramanlar Seyit Osman'ın yaşadığı zamana rastlar. Bu şiir Dadaloğlu'nun değil, Cingözoğlu Seyit Osman'ındır. Koşmada adı geçen Mehmet Ağa hâlâ yaşamaktadır.)

Cadioğlu geliyor da bakın ilvana
Uğrunda beyler var kendini sına
Öttü tüfek seyir eylen dümana
Elden ele gitti ünü Avşar'ın.

Mağara Çölünde kavga kuruldu
Öttü tüfek davlumbazlar vuruldu
Duydu, Bozoklu'nun beli kırıldı
İstanbul'a indi ünü Avşar'ın.

Paşa Bey'in oğlu Del(i) Osman Ali
Alayından Mehmet Ağa zorbali
Kurşuna bağrıyı vemiş Seyf'Ali
Demir kale imiş canı Avşar'ın.

Kallılaşım: Ga her attığım düşürür
Cadioğlu'nun tebdilini şesirir
Mağaralı soyuntusu desirir

Kanlı köynek olmuş donu Avşar'ın.
Asian Haet ile Kel Hamet geldi
El aman vermedi, alayın kırıldı
Arına dayanmaz bes böyle ordu
Bin atıyla yamaç onu Avşar'ın.

Der Seyit Osman'ın: Sen binler yasa
Zavallı Cad'oglu'n düşürdün taşta
Yarahaan uğru indi Maraş'a
Mecit Paşa'nı geri söksün tuğlarını.

Nâmert Adam

Derliyen: Mehmet BAHÇECİ

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde köyün birinde nâmert bir adam varmış. Bu adamın bir oğlu olmuş, büyümiş, evlenme çağı geldiği halde; param harcanır korkusuyla evlendirmemiş. Babasının bu hâli oğlanın hiç hoşuna gitmemiş ama, ne yapsın, bir türlü derdini korkusundan babasına açamazmış. En iyi geçindiği sağdıcını babasına göndermiş:

— Sağdıç, babama git, benim derdimi bir bir ona anlat ve gönlünü et.

— Sağdıç oğlanın babasına varıp:

— Seni ve oğlunu çok severim. Bak oğlun büyüdü artık. Bir evi idare edecek kadar akli başına geldi. O da yurt yuva sahibi olmak istiyor. Onun akranında köyde kimse kalmadı. Gel şu oğlunu everelim. Hem evlendikten sonra sana daha çok yardım eder. Zararı yok ben de düğünde yardım ederim. Hani ne derler: «Düğün yapanla, ev yapana Allah yardım edermiş». Konu komşu; hısum, akraba toplanır düğünü yapar gideriz.

Adam, kızmasına kızmış amma; el oğludur, kalbini kırmak olmaz diyerek kızdığını belli etmemiş. Fakat, olur, yapalım da diyememiş. Koynundan çıkarıp bir altını oğlanın sağdıcına uzatmış:

— Al bunu evlâtlık, sözlerimi de iyi dinle. Oğluma söyle, işte bu parayla hem evlensin, hem bir koç alsın, altını da bana geri getirsin. Başka bana ne sul et, ne de lâf söyle. Haydi güle güle.

— Sağdıç, artık adamcağıza lâf söyleyememiş. Söylese zaten ya acı söz işitecek veya kovulacak. Sesini çıkarmadan altını alıp oğlanın yanına gelmiş.

— Arkadaş babanla görüştüm. O na yalvardım, yakardım. Gönlünü etmeğe çalıştım. Tatlı tatlı sözler söyledim, para etmedi. Bana kızdı emme; acı söz de söylemedi. Yalnız: «Al şu altını, oğluma ver. Bununla hem evlensin, hem bir koç alsın, altını da bana geri getirsin» dedi. Al şu altını, senin bu. Üzülmeye sağdıç her şey yoluna girer.

— Sağdıç oğlanı ne kadar teselli et-

meğe çalıştı ise de; oğlan babasına kızarak kahırlanmış. Köyden çekip, çıkıp gitmiş. Babası oğlanın köyden gittiğini duyduğu halde, benim oğlum vardı, deyip, dönüp te ardına bile bakmamış. Oğlan yolda giderken yorulmuş ve ağaçlık, gölgelik bir yere oturmuş. Çok geçmeden bir ihtiyar gelmiş.

— Selâmünaleyküm evlât.

Demiş; oğlan da mukabelede bulunarak:

— Aleykümselâm.

Deyip, yanından yer göstermiş. İhtiyar hal ve hatır sorduktan sonra oğlana:

— Oğlum bizim köy şu dağın ardındadır. Buyurursan memnun olurum.

— Hay hay babalık.

Dinlendikten sonra kalkmışlar. Yola koyulmuşlar. Oğlan ihtiyara sık çalırlığı göstererek:

— Babalık şuraya gidelim de dört olalım.

Demiş. İhtiyar kendi kendine acaba nasıl dört olacağız, biz iki kişiye diye düşünme düşünme gitmişler. Çalırlığı varmışlar. Biraz gezinip düzgünlerinden birer sopa kesmişler. Yine yola koyulmuşlar. İhtiyar hâlen düşündüğünü çözememiş. Yarabbi biz çalırlığa vardık. Dört olmadan geri döndük. Acaba bu ne demek istedi?..

Biraz gittikten sonra yokuşa varmışlar. İhtiyar, oğlanla gidemeyeceğini anlayarak,

— Oğlum sen gençsin. Çabuk gidersin. Ben ihtiyarım, ağır giderim. Seni yolundan alkoymıyayım. Bizim köy şu dağın ardındadır, sen git. Ben yavaş yavaş varırım.

Demiş. Oğlan buna itiraz etmiş.

— Hayır babalık, yokuşa yorulur sak kâh sen bana binersin, kâh ben sana binerim; öylece yorulmadan çıkarız.

Demiş. İhtiyar bundan bir şey anlamamış. Birbirlerine binerek nasıl çıkacaklarına bir türlü akli yatmamış. «Haydi ben ona bindim. O beni çıkarır. Ya o bana binerse ben onu nasıl çıkarırım» diye düşünür ve bir taraftan da

konusa konuşa yollarına devam ederler. Oğlan yolda sararan ekinleri görünce ihtiyara sorar:

— Babalık bu ekinler yindi mi, yinecek mi?

İhtiyar, oğlanın sorusuna cevap veremeyince:

— Bilmiyorum oğlum.

Diye karşılık verir. Konuşa konuşa yine yola devam ederler. Köye yaklaşırlar, mezarlığa gelirler. Oğlan ihtiyara sorar:

— Babalık bu ölüler öldü mü, ölecek mi?

İhtiyar, oğlanın sorusuna cevap veremez ve:

— Bilmiyorum oğlum.

Der. Der ama kendi kendine de müthiş sinirlenir. Şu oğlanın sorularına cevap veremeyem ha; yazık bana, diye öfkelenir. Fakat oğlana bu halini belli etmez. Konuşa konuşa köye girerler. İhtiyar, oğlana misafirhaneyi gösterir. Kendisi doğru evine gider. Oturur düşünmeğe başlar. Kızının: «Hoş geldin» demesini bile işitemeyecek kadar dalar. Kız «Hoş geldin» deyip babasını gaflet uykusundan uyandırır. Yetişkin kız babasının bir derdi olduğunu anlar ve sorar:

— Baba neden dalgın dalgın duruyorsun? Nerdeyse hoş geldin dediğimi bile duymayacaktın.

— Hayır kızım hiç bir düşüncem yok. Yorgunum da ondan.

— Dediyse de kız üsteler:

— Bana sen evvelce hiç böyle değildin. Yorgun olsan bile neşeli olurdun.

Diye babasını zorlar. Babası da:

— Nasıl düşünmeyeyim kızım. Yol da genç bir oğlana rasladım. Bir gölgede oturduk. Kalktık giderken «Şuraya gidelim de dört olalım» dedi. Ben bundan bir şey anlamadım. Biraz ileriyeye gittik. Yokuşa varınca ihtiyarlığımı düşünerek: «Sen git oğlum. Ben ihtiyarım, seninle gidemem, seni de yolundam alkoymayım» dedim. O: «Hayır» dedi. «Yorulduğumuz zaman sen bana binersin, ben sana binerim, öylece yorulmadan çıkarız» dedi. Ben bunlardan bir şey anlayamadım kızım.

Kız hemen atılarak:

— Baba bunlarda düşünenecek ne var, gayet kolay bir şey. Siz orada kendinize birer değnek kesmediniz mi?

— Kestik kızım.

— İşte birer değnekle dört oldunuz. Yokuşa da birbirinizi lafa tutarak yorulmadan nasıl çıktığımızı anlıyamadınız. Bir de baktınız ki kocaman yokuşu çıkmışsınız. Bu da birbirinize binmek demektir.

— İyi ya kızım. Beriye geldik. Oğlan bana sararmış ekinleri göstererek: «Babalık bu ekinler yindi mi, yinecek mi?» dedi. Ben anlamadığım için: «Bilmiyorum oğlum» diye cevap verdim.

— Baba bunda o kadar düşünülecek bir şey yok ki. O sana bu ekin sahibi kaldıracığı ekini ödünç aldığı yere mi verecek, yoksa ambarına atıp kışın mı yiyecek? Demek istemiş. Ödünç aldığı yere verecekse o ekin yinmiştir. Ambara atıp kışın yiyecekse o da yinecek buğdaydır.

— Yalnız bu olsa iyi ya kızım. Mezarlığın yanına geldik. Bana «Babalık bu ölüler öldü mü, ölecek mi?» dedi. Düşündüm düşündüm bir cevap veremedim.

— Baha bunu da mı merak ettin? Hem bunu bilmiyecek ne var. Bu ölülerin hısum akrabası olup da hayır hasenat yapıyorlar mı, yoksa yapmıyorlar mı? Hısum akrabası var da arkasından hayır yapıyorlarsa o ölü daha ölecek demektir; yapmıyorlarsa ölmüş demektir. Bunu söylemek istemiş sana.

İhtiyar bunların cevabını kızından işitince oğlana hayran olmuş ve hemen kızına:

— Çağır gel kızım şu oğlanı odadan.

Kız, oğlanı, odadan çağırıp geliyor. İhtiyar oğlana:

— Oğlum sen nereden gelip nereye gidiyorsun? Yolda fırsat bulup sordum.

— Babalık ben gurbet ele nasibimi aramağa çıktım. Buluncaya kadar gideceğim.

İhtiyar hemen oğlana:

— Oğlum, madem ki sen nasibini aramağa çıktın; benim de bir yetişkin kızım var; Allahın izni ile, Peygamberin kavliyle kabul edersen, sana verdim.

Oğlan da bu söze karşılık kendi kendine: Elbette bunda bir keramet vardır diye ihtiyara:

— Babalık, kızın isteyip beni severse, ben de sözünü kabul ettim.

Diyor. İhtiyar, oğlana, hiç masraf ettirmeden düğünü yapıyor. Aradan zaman geçiyor. Oğlan kendi kendine düşünüyor.

— Adam ne düşünüyorsun? Söyle derdini de beraber halledelim.

— Halledilecek şey değil karı.

— Canım sen söyle bakalım derdini. Dünyada halledilmeyecek ne var ki?..

— Karı, bu iş seninle benim halledeceğim bir şey değil emme hadi söyleyeyim: Babam bana bir altın verdi, «Bununla evleneceksin, bir koç alacaksın, altını da bana geri getireceksin» dedi. Evlenmesine hadi parasız evlendik. Bu altınla bir koç alınır da bir de aynı altın geri gider mi?.. Zaten bir koç bir altın. İşte mesele bu.. Olacak şey değil doğrusu.

Karısı gülererek:

— Sen hiç merak etme kocacığım. Ben o işi hallederim. Git sen altınla bir koç al.

Adam gidiyor; bir altına bir koç alıp, geliyor. Kız koçun yününi alıyor. Bu yünle küçük bir halı yapıyor. Halıyı bir altına güçlük çekmeden satıyor ve kocasına altını teslim ediyor. Kocası seviyor.

— Karı, şimdi bu koçla, altını babama götürmek kaldı.

Hemen kayınpederine gidip durumu anlatıyor ve izin istiyor. Kayınpederi de:

— Oğlum, kızım senin karın oldu. Artık senin emrindedir. İstedğin yere götürürebilirsin. Allah hayırlı geçim nasip etsin.

Diyor ve onları uğurluyor. Oğlan ve kız babalarının elini öpüp; oğlanın memleketine gitmek üzere yola koyuluyorlar. Tam akşam yemeğindeyken babasının evine geliyorlar. Oğlan babasına karısını tanıtıyor, işte koç, işte altın diye teslim ediyor. Oğlan odasına çekiliyor.

Oğlanın babası karısına:

— Söyle oğluna yarın sabaha ka-

dar bir oğlan çocuğu meydana getirip öğle yemeğini tarlaya getirsin.

Diyor. Karı kocasının sinirli olduğunu bildiği için; itiraz etmeden gidip oğlana durumu bildiriyor. Oğlan düşünmeğe başlıyor. Kız hemen müdahale ederek:

— Düşünme adam. Ö iş kolay. Yalnız çocuk hangi tarlaya gittiğini ne bilecek.

Diyor. Oğlanın babasına soruyorlar. O da:

— Ben tarlaya saman saçarak giderim. Onu takip ederek gelsin.

Diyor. Kız ertesi günü sabahleyin oğlan kıyafetine girerek; öğle yemeğini hazırlamakta olan kaynanasının yanına varıyor.

— Nine nine ekmek hazırsa dedeme götürüreyim.

Diyor. Hazırlanan yemeği sırtlamış doğru tarlaya varıyor. Tarlanın kenarına varınca:

— Dedee yemeği getirdim. Nereye koyayım?

Diyor. O da:

— Koyver oraya çocuğum.

Diyor. Kız yemeği koyuyor. Tekrar adama bağıyor:

— Dedeee!

— Buyur çocuğum.

— Ektiğin ekinde bir kısım biçiveren de babama götürüreceğim.

Kızın bu sözüne oğlanın babası sinirleniyor ve çocuğa sesleniyor:

— Söyle sersem kafalı babana bugün ekilen ekin ne zaman yetişir de biçilir.

Diyor. Kızın sabrı kalmıyarak hemen karşılığını veriyor:

— Sersem olan senin oğlun değil, sensin. Hem aptal, hem nâmert bir kimsesin. Bir gecede oğlan çocuğu yapıp, büyütüp ertesi güne yemek getirecek hâle gelir mi?.. A beyinsiz herif..

Deyip kız geri dönüp geliyor. Oğlanın babası da yaptıklarına pişman görünerek kızın arkasından bakakalıyor.

NOT: Masalı anlatan: İbrahim Keskin. Yaşı: 56. Nereli olduğu: Gediz - Yenicearmuteuk köyünden. Masalı kimden dinlediği: 1924 senesinde askerde Uşak - Tatarlı köyünden Yusuf savuştan. Masalı yazılı tarihi: 1956.

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

İSTANBUL'DA

★ Cağaloğlu, Öğrenci Lokali (Eski Eminönü Halkevi) karşısında Hacer Eryılmaz,

★ Ankara Caddesinde İnkılâp Kitabevi,

★ Köprüde, Köprü Kitabevi,

★ Beyoğlu'nda Kitapsaray,

★ Beşiktaş, Çırağan Cad. No. 34, Şemsi Yastıman Saz Evinde;

ANKARA'DA

★ Ulus'ta Berkalp Kitabevi.

★ Ulus'ta Koç Ticarethanesi önündeki bayi Yakup Dalkılıç,

★ Yenışehir'de Sakarya Cad. 4/AB de Bilgi Kitabevi'nde;

KONYA'DA

★ Hükümet Meydanında Yeni Kitabevi'nde;

TOKATTA

★ Nuri DİREN Kitabevi'nde;

KARŞTA

★ Kâzım Paşa Cad. No. 83 te bayi Müslim Köse'de

SATILIR

Senelik abonesi 300, altı aylık abonesi 150 kuruştur.

Yurd dışı senelik abone 2 dolardır.

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

Adres değişikliği için hiçbir şart ve ücretle tâbi değildir. Basılmayan yazılar talep vukuunda iade edilir.

Yazı İşleri Mes'ul Müdürü: İ. HINÇER

Adres: Yeşildirek, Sultanmektebi Sokak, No. 17, İstanbul

1958
İKRAMIYE
PLANI

15
MİLYON

BAHÇELİ EV
ve
ZENGİN PARA
İKRAMIYELERİ

AKBANK